

DECIZIE

06 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursul declarat de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Pascari împotriva lui Ivan Pascari, cu privire la separarea cotei-părți în natură din proprietatea comună,

împotriva deciziei din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, și s-a menținut hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Soroca, sediul Central,

constată:

La 06 mai 2021, Liliana Pascari a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Pascari cu privire la separarea cotei-părți în natură din proprietatea comună.

În motivarea cererii a indicat că, la 21 decembrie 1999, a încheiat căsătoria cu Ivan Pascari, căsătorie înregistrată la Primăria satul Șeptelici, r-nul Soroca. Din căsătorie au doi copii și avere comună situată în satul Cureșnița Nouă, r-nul Soroca.

Prin hotărârea din 25 noiembrie 2014 a Judecătoriei Soroca, s-a admis cererea de chemare în judecate depusă de Liliana Pascari. S-a desfăcut căsătoria dintre Liliana Pascari și Ivan Pascari, încheiată la *** *****. S-a stabilit domiciliul copiilor minori cu mama, Liliana Pascari.

Ulterior, prin hotărârea din 10 aprilie 2018 a Judecătoriei Soroca, s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Pascari. S-a partajat prin transmiterea în proprietate ½ cotă-parte ideală Liliane Pascari și ½ cotă-parte ideală lui Ivan Pascari din bunul imobil cu numărul cadastral ***** și ***** amplasat în satul ***** , r-nul ***** , compus din teren pentru construcții cu suprafața de 0, ***** ha și casă de locuit. Hotărârea a devenit irevocabilă la 11 mai 2018.

A susținut că, la moment, nu are acces la imobile, iar Ivan Pascari îi creează obstacole în posesia și folosința acestora, pe motiv că hotarul proprietății private nu este determinat în natură.

În drept, reclamanta și-a întemeiat cererea de chemare în judecată pe dispozițiile art. 557, art. 561 alin. (1) și art. 564 alin. (1) din Codul civil și art. 5, art. 7, art. 85 alin. (2) și alin. (4), art. 166-167 din Codul de procedură civilă.

Reclamanta a solicitat separarea în natură a ½ cotă-parte ce-i aparține cu drept de proprietate în privința terenului cu numărul cadastral **** și a construcției cu numărul cadastral ****, cu stabilirea hotarelor în temeiul raportului de expertiză efectuat.

Prin hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Pascari. S-a separat în natură a câte ½ cotă-parte fiecărui din coproprietari, conform Raportului de expertiză judiciară nr.189 din 23 noiembrie 2021, Variantei III (Anexa nr. V) de partajare a terenului înregistrat cu numărul cadastral ****, cu adresa r-nul ****, comuna ****, satul **** ****, atribuindu-se: - Liliane Pascari Partea I – ½ cotă-parte cu suprafața de ****, **** m.p. – sectorul de teren marcat de punctele 1-6-5-7-8-9-10-11-12-1 (distanța dintre puncte este indicată în tabelul III și colorată în Anexa V cu culoarea roșie); - lui Pascari Ivan Partea II – ½ cotă-parte cu suprafața de 1639,50 m.p. – sectorul de teren marcat de punctele 2-3-4-7-8-9-10-11-12-2 (distanța dintre puncte este indicată în tabelul III și colorată în Anexa V cu culoarea albastră). S-a separat în natură a câte ½ cotă-parte fiecărui din coproprietari, conform Raportului de expertiză judiciară nr.189 din 23 noiembrie 2021, Variantei III (Anexa nr.VI) de partajare a casei de locuit individuală, lit.”01”, amplasată pe terenul înregistrat cu numărul cadastral ****, cu adresa r-nul ****, comuna ****, satul **** ****, atribuindu-se: - Liliane Pascari Partea I (de culoare roșie) – 36,85 m.p. (ceea ce constituie 50 % cotă-parte) compusă din încăperea locativă nr. 2 cu suprafața de 14,90 m.p., încăperea locativă nr. 3 cu suprafața de 14,00 m.p., bucătăria nr. 4 cu suprafața de 7,95 m.p.; - lui Ivan Pascari Partea II (de culoare albastră) – 36,85 m.p. (ceea ce constituie 50 % cotă-parte) compusă din antreu nr.1 cu suprafața de 9,60 m.p., bucătărie nr. 4 cu suprafața de 8,75 m.p., încăperea locativă nr. 5 cu suprafața de 18,50 m.p. Pentru izolarea părților din construcție Ivan Pascari va executa următoarele lucrări constructive: - înzidirea golului de ușă dintre încăperea nr.1, nr.3 – nr.1 și nr.1 – nr.4; - zidăria unui perete intermediar pentru a diviza încăperea nr.4; - executarea unui gol de acces din golurile de ferestre existente. S-a încasat de la Ivan Pascari în beneficiul Liliane Pascari cheltuielile privind achitarea taxei de stat în sumă de 694,00 de lei, în rest cheltuielile pentru efectuarea expertizei și pentru asistența juridică acordată s-au respins. S-a încasat de la Ivan Pascari la bugetul Judecătorei Soroca cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească în legătură cu înștiințarea și chemarea părților în judecată în sumă de 47,12 de lei.

La 23 martie 2022, Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, a depus apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând casarea parțială a acesteia în partea respingerii cerinței privind încasarea cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să se încaseze cheltuielile de judecată suportate pentru efectuarea expertizei și asistența juridică.

Prin decizia din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți, s-a respins cererea de apel depusă de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, și s-a menținut hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central.

La 05 decembrie 2022, Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 6 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a invocat că nu este de acord cu actele judecătorești contestate în partea neîncasării cheltuielilor de judecată, deoarece instanțele ierarhic inferioare la adoptarea acestora au aplicat eronat normele de drept material și procedural .

Suplimentar, recurenta a menționat că în bonul de plată este indicată destinația plății, în care se menționează numărul dosarului și în interesele cui a fost efectuată plata. A susținut că Arcadie Puric este doar plătitor, deoarece la momentul întocmirii bonului de plată reclamanta se afla peste hotarele țării fiind în imposibilitate de a semna acest bon. Bani i-a transmis tatălui său Arcadie Puric, care a și achitat serviciul de asistență juridică, de aceea figurează în bonul de plată doar ca plătitor, cheltuielile date fiind suportate de reclamantă personal pentru o cauză intentată de către ea.

Cu referire la termenul recursurilor:

Conform art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La caz, Curtea de Apel Bălți a pronunțat dispozitivul deciziei la 06 octombrie 2022. Decizia motivată din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost notificată, prin intermediul poștei electronice, avocatului recurente, Angela Cebotari, la 26 octombrie 2022, iar recurenta a recepționat, prin intermediul oficiului poștal, actul judecătoresc la 08 noiembrie 2022, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică și avizul de recepție atașate la materialele cauzei (f.d. 140, 142).

Respectiv, cererea de recurs declarată, la 24 noiembrie 2022, a fost depusă în termenul prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copie de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 14 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul depus de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii, iar potrivit avizelor de recepție de la fila dosarului 165, recursul a fost recepționat la 19 decembrie 2022.

Prin referința din 09 ianuarie 2023, Ivan Pascari, reprezentat de avocatul Diomid Gherman, a solicitat respingerea recursului, ca nefondat.

Prin încheierea din 22 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a considerat admisibil recursul depus de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării

în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursurile, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și ca urmare, vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Astfel, verificând decizia contestată, motivele recursului, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, urmează a fi respins, pentru considerentele ce vor succede.

În corespundere cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din materialele cauzei rezultă că, la 06 mai 2021, Liliana Pascari a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Pascari, privind separarea cotei-părți în natură din proprietatea comună.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, prin hotărârea din 02 martie 2022, a admis cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Pascari. A separat în natură a câte ½ cotă-parte fiecărui din coproprietari, conform Raportului de expertiză judiciară nr.189 din 23 noiembrie 2021, Variantei III (Anexa nr. V) de partajare a terenului înregistrat cu numărul cadastral ****, cu adresa r-nul Soroca, comuna ****, satul **** ****, atribuindu-se: - Liliane Pascari Partea I –½ cotă-parte cu suprafața de ****,**** m.p. – sectorul de teren marcat de punctele 1-6-5-7-8-9-10-11-12-1 (distanța dintre puncte este indicată în tabelul III și colorată în Anexa V cu culoarea roșie); - lui Pascari Ivan Partea II – ½ cotă-parte cu suprafața de ****,**** m.p. – sectorul de teren marcat de punctele 2-3-4-7-8-9-10-11-12-2 (distanța dintre puncte este indicată în tabelul III și colorată în Anexa V cu culoarea albastră). A separat în natură a câte ½ cotă-parte fiecărui din coproprietari, conform Raportului de expertiză judiciară nr.189 din 23 noiembrie 2021, Variantei III (Anexa nr.VI) de partajare a casei de locuit individuală, lit.”01”, amplasată pe terenul înregistrat cu numărul cadastral

7855119.072, cu adresa r-nul ****, comuna ****, satul **** ****, atribuindu-se: - Lilianeii Pascari Partea I (de culoare roșie) – ****,**** m.p. (ceea ce constituie 50 % cotă-parte) compusă din încăperea locativă nr. 2 cu suprafața de 14,90 m.p., încăperea locativă nr. 3 cu suprafața de 14,00 m.p., bucătăria nr. 4 cu suprafața de 7,95 m.p.; - lui Ivan Pascari Partea II (de culoare albastră) – ****,**** m.p. (ceea ce constituie 50 % cotă-parte) compusă din antreu nr.1 cu suprafața de 9,60 m.p., bucătărie nr. 4 cu suprafața de 8,75 m.p., încăperea locativă nr. 5 cu suprafața de 18,50 m.p. Pentru izolarea părților din construcție Pascari Ivan va executa următoarele lucrări constructive: - înzidirea golului de ușă dintre încăperea nr.1, nr.3 – nr.1 și nr.1 – nr.4; - zidăria unui perete intermediar pentru a diviza încăperea nr.4; - executarea unui gol de acces din golurile de ferestre existente. A încasat de la Ivan Pascari în beneficiul Lilianeii Pascari cheltuielile privind achitarea taxei de stat în sumă de 694,00 de lei, în rest cheltuielile pentru efectuarea expertizei și pentru asistența juridică acordată s-au respins. A încasat de la Ivan Pascari la bugetul Judecătorei Soroca cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească în legătură cu înștiințarea și chemarea părților în judecată în sumă de 47,12 de lei.

La 23 martie 2022, Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, a depus apel împotriva hotărârii din 02 martie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând casarea parțială a acesteia în partea respingerii cerinței privind încasarea cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să se încaseze cheltuielile de judecată suportate pentru efectuarea expertizei și asistența juridică.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Bălți, prin decizia din 06 octombrie 2022, s-a respins cererea de apel depusă de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari, și s-a menținut hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătorei Soroca, sediul Central.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Bălți a stabilit că instanța de apel corect a conchis că reclamanta nu poate pretinde de la pârât încasarea unor cheltuieli pe care real nu le-a suportat, deoarece cheltuielile respective nu au fost suportate efectiv de reclamantă or, bonurile de plată au fost efectuate din numele lui Arcadie Purici.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt corecte în corespundere cu legislația în vigoare.

Conform art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei

În accepțiunea art. 90 lit. g) și i) din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de efectuare a expertizei și cheltuielile de asistență juridică.

În temeiul prevederilor art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional celor respinse din pretențiile reclamantului. (3) Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a

cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

În acord cu prevederile art. 96 alin. (1) și (11) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Pct. 16 și 17 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică din 30 martie 2012, prevăd că, pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: *dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată, copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație, listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și timpului aferent acestora (cu tarifului orar).*

Conform art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale.

În contextul dat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la materialele cauzei este anexat bonul de plată Seria **** nr. **** din **** ****, prin care se atestă că Arcadie Purice a achitat Cabinetului Avocatului „Cebotari Angela” suma de 5000 de lei pentru asistență juridică acordată Liliane Pascari în cauza civilă nr. 2-861/21(f. d. 35).

Totodată, se relevă că, la actele cauzei este anexat ordinul de încasare a numerarului nr. **** din **** ****. Potrivit acestui ordin se constată că sumă de 6363 de lei pentru efectuarea expertizei judiciare cu întocmirea raportului de expertiză au fost achitate de către Arcadie Purici (f.d.81).

Astfel fiind, corelând reglementările legale precitate cu circumstanțele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare temeinic și legal au dispus respingerea pretenției cu privire la încasarea din contul lui Ivan Pascari în beneficiul Liliane Pascari a cheltuielilor pentru efectuarea expertizei judiciare și a cheltuielilor pentru asistență judiciară, deoarece reclamanta nu a putut să probeze, conform art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, că plata pentru efectuarea expertizei judiciare și onorariul pentru serviciile avocatului au fost achitate din mijloacele sale financiare. Or, din actele cauzei se atestă cu certitudine că cheltuielile enunțate supra au fost efectuate nemijlocit de către Arcadie Purice, care nu este parte în proces, prin urmare nu s-a demonstrat că aceste cheltuieli sunt reale.

În aceste condiții, nu pot fi reținute argumentele recurente precum că, la momentul întocmirii bonului de plată dânsa se afla peste hotarele țării, iar banii i-a transmis tatălui său, Arcadie Purice, care a și achitat din numele recurente onorariul avocatului, deoarece acestea sunt declarative, lipsite de suport legal și probatoriu. Or, Liliana Pascari nu a demonstrat prin probe pertinente și concludente că a transmis lui Arcadie Purice careva mijloace financiare pentru efectuarea acestor plăți.

Prin urmare, Completul de judecată consideră irelevante alegațiile recurente invocate în cererea de recurs, care au fost menționate anterior în cererea de apel, or, acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Pe cale de consecință, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a emis decizia recurată cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil, în sensul garantat de art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, atât ca ansamblul garanțiilor procedurale enunțate în această dispoziție convențională, cât și dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei, ceea ce presupune inclusiv motivarea hotărârilor, principiul contradictorialității și modul de administrare a probelor.

Din considerentele menționate și având în vedere că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar criticele formulate în recursul depus sunt nejustificate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul depus de Liliana Pascari, reprezentată de avocatul Angela Cebotari.

Se menține decizia din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Pascari împotriva lui Ivan Pascari cu privire la separarea cotei-părți în natură din proprietatea comună.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

Ion Malanciuc

Diana Stănilă